

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ МІЛІЦІЇ

Доповідач: Пахомов В.В., к.ю.н., доцент кафедри АГПФЕБ

Організація здійснення цивільного контролю є важливим і одночасно трудомістким процесом у ході якого вирішується велика кількість питань, які стосуються усіх етапів його проведення (попередній, поточний, подальший контроль) та усіх без винятку стадій контрольних процедур, до яких можна віднести: отримання інформації про невідповідність дій (бездіяльності) підконтрольного об'єкта встановленим правилам та прийняття відповідного рішення; підготовку матеріалів до здійснення контролю; безпосереднє проведення контролю; підведення підсумків; контроль за усуненням недоліків та оформлення відповідних матеріалів. Крім того, організація цивільного контролю стосується і таких аспектів, як: визначення організаційної та функціональної структури суб'єктів контролю, їх штатної чисельності, функціональних обов'язків та повноважень, і які об'єднуються таким терміном, як "правове забезпечення контролю", яке, на нашу думку, також має надзвичайно важливе організаційне спрямування.

Основне призначення будь-якої організації діяльності зокрема й цивільного контролю за діяльністю міліції полягає у її забезпечувальному характері, тобто її основним завданням є забезпечення ефективного здійснення цивільного контролю.

Загально визнано, що здійснення організаційних дій (заходів) є однією з форм управлінської діяльності, зокрема – не правовою [1.-3]. Організаційні дії зумовлюють необхідний чинник управлінської діяльності в усій системі органів влади держави. Ці заходи здійснюються систематично, постійно та спрямовані на забезпечення чіткої та ефективної роботи відповідних систем управління. Вони не пов'язані з виданням правових актів та здійсненням юридично значущих дій. Організаційні заходи не породжують, не змінюють і не припиняють адміністративних правовідносин. Різноманітність конкретних форм організаційних заходів визначається сферою або галуззю управління, особливостями керованих об'єктів, специфікою їх правового статусу [3, ст. 325].

Вважаємо доцільним до елементів організації цивільного контролю за діяльністю міліції віднести такі: 1) правове забезпечення цивільного контролю (визначення мети та завдань цивільного контролю, організаційної та функціональної структури суб'єктів контролю, їх штатної чисельності, функціональних повноважень та ін.), оскільки воно як ніже інше забезпечення виконує організуюче та стабілізує завдання; 2) кадрове забезпечення; 3) інформаційне забезпечення; 4) матеріально-технічне та фінансове забезпечення; 5) документальне забезпечення; 6) планування; 7) методичну роботу; 8) підготовку та проведення нарад, конференцій та інших масових заходів.

Так, надзвичайно важливим елементом організації цивільного контролю за діяльністю міліції є кадрове забезпечення, у зв'язку з чим можна погодитися з думкою В.М.Гаращука, що висококваліфіковані кадри контролерів, навіть при недостатньому запровадженні інших елементів організаційного забезпечення, спроможні виконати поставлене завдання на досить високому рівні, нівелюючи прорахунки та негаразди власним досвідом та професіоналізмом [4, с. 327]. Подібну думку про значення кадрів (персоналу) висловлює В.М.Плішкін, який зазначає, що "процес удосконалення управління будь-якою системою немислимий без поліпшення роботи з кадрами. Саме кадри, а не машини й механізми, не статuti та інструкції – основа будь-якої організації. Більшість недоробок і прорахунків у діяльності... є наслідком саме незадовільної роботи з кадрами" [5, с.601].

Інформаційне забезпечення організації цивільного контролю спрямоване на створення та вдосконалення інформаційних зв'язків між елементами (суб'єктами і об'єктами) його системи шляхом оптимальної організації інформаційних масивів баз даних і знань.

Зміст інформаційного забезпечення цивільного контролю відноситься до усіх його видів та форм, процедур та стадій, до діяльності окремих структурних підрозділів або конкретних категорій співробітників міліції та суб'єктів, які їх перевіряють. Основними завданнями інформаційного забезпечення цивільного контролю є: своєчасне забезпечення його суб'єктів достовірними даними; збирання, обробка відомостей про стан підконтрольного об'єкта; аналітична обробка інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень. До засобів інформаційного забезпечення управління ми відносимо сукупність технічних пристроїв збирання, накопичення (збереження), обробки та передачі інформації.

Матеріально-технічне та фінансове забезпечення цивільного контролю за діяльністю міліції є об'єктивною передумовою повноцінного виконання його суб'єктами професійних завдань та обов'язків щодо аналізу, перевірки (спостереження) та спрямування діяльності підконтрольних суб'єктів відповідно до їх завдань та встановлених приписів (норм права, вимог, правил, стандартів тощо), тобто виявлення фактичного стану справ у діяльності органу міліції.

Документаційне забезпечення як один із видів організаційних заходів полягає у створенні, фіксації та оформленні документаційної інформаційної бази на різних етапах (стадіях) цивільного

контролю. Залучення документаційного забезпечення визначається рядом факторів і, насамперед, його універсальністю. Головна роль у документаційному забезпеченні цивільного контролю належить керівнику, котрий визначає виконавців, порядок, а іноді й строки складання відповідних документів (звітів та актів за результатами перевірки), контролює зміст, форму і підписує їх. Керівник зобов'язаний: забезпечувати необхідні умови для роботи з документами; здійснювати контроль за якістю та своєчасністю складання документів за результатами перевірки; створювати умови, які виключають розголошення державної та службової таємниці, що міститься в документах, їх втрату та псування.

Необхідним елементом документаційного забезпечення цивільного контролю за міліцією є постійне вдосконалення діяльності інспекторського складу, тобто суб'єктів контролю по підготовці проектів документів і подальшій праці з ними до моменту надання їм необхідної правової форми. Зокрема кожен, хто перевіряє, зобов'язаний: вміти правильно оформляти документи за результатами перевірки; виконувати правила роботи з такими документами; своєчасно подавати їх на розгляд відповідному керівнику.

Іншим важливим аспектом організації діяльності щодо здійснення цивільного контролю за міліцією є планування. Необхідно погодитися із думкою В.М. Плішкіна, який зазначає, що "планування та контроль не подільні. Незаплановані (незапрограмовані) дії не можна контролювати, оскільки завданням контролю є спостереження за правильністю дій, коректуючи відхилення від плану. Будь-яка спроба здійснювати контроль при відсутності планів є безглуздою, оскільки не можна повідомити людей, чи йдуть вони туди, куди збиралися (в цьому завдання контролю), якщо тільки вони до цього не довідалися, куди вони бажають йти (в цьому - завдання планування). Таким чином, плани, як би встановлюють нормативи для контролю" [5, с. 450].

Важливе значення у структурі організаційних заходів повинно відводитися методичній роботі, яка, як правило, покладається на управлінські апарати суб'єктів цивільного контролю. Надання методичної допомоги необхідно вважати пріоритетним засобом забезпечення ефективного та якісного виконання покладених на контролюючі суб'єкти завдань, функцій та повноважень. Однією із найперспективніших форм методичної роботи, на нашу думку, є поширення позитивного досвіду роботи який розповсюджується тільки за результатами його вивчення на місцях та відповідного обговорення і схвалення відповідними науково-методичними радами.

Важливе місце серед організаційних заходів забезпечення проведення цивільного контролю за діяльністю міліції є підготовка та проведення нарад, конференцій та інших масових заходів під час яких до учасників контрольних процедур доводиться мета та завдання контролю, особа керівника, склад суб'єктів, які будуть реалізувати контрольні повноваження та інші важливі питання. На окремих стадіях контролю, для уточнення його предмету, форм та методів проведення, суб'єкти контролю можуть проводити закриті наради, на які необхідно запрошувати керівників окремих структурних підрозділів та їх підлеглих для надання певних уточнень чи пояснень.

Таким чином, належне організаційне забезпечення цивільного контролю за діяльністю міліції має суттєве значення для налагодження ефективної роботи контролюючих суб'єктів, оскільки основним його призначенням є упорядкування, узгодження та координація контрольних заходів, а метою – виявлення фактичного стану справ на об'єкті який перевіряється на підставі якої даються вказівки до покращення роботи перевіреного органу міліції, винна особа (особи) притягуються до відповідальності або навпаки позитивний досвід діяльності органу міліції, який перевірено, розповсюджується поміж інших органів та структурних підрозділів системи органів внутрішніх справ.

Література

1. Битяк Ю.П. Адміністративне право України: підруч. / [Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В.Дьяченко та ін.]; за ред. Ю.П. Битяка. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
2. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України. Академ. курс: підруч.: у 2 т.: Т. 1. Загальна частина / В.Б. Авер'янов. – К.: Вид-во "Юридична думка", 2004. – 584 с.
3. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підруч. / В.К.Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544с.
4. Гарашук В.М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. доктора юрид. наук: 12.00.07. – Х., 2003. – 412 с.
5. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підруч. – К.: НАВСУ, 1999. – 702.